

OPINIA
o programie nauczania biologii dla II etapu edukacyjnego
klasy 5–8 szkoły podstawowej
autorstwa Ewy Jastrzębskiej i Ewy Pyłki-Gutowskiej

Program został opracowany w oparciu o podstawę programową kształcenia ogólnego z dnia 14 lutego 2017 roku¹.

Program zawiera: wprowadzenie, opis celów kształcenia i treści nauczania, opis założonych osiągnięć ucznia, procedury osiągania celów oraz propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia. Układ zawartości poszczególnych elementów programu jest przejrzysty i odnosi się do konkretnych zapisów podstawy programowej. Autorki programu dzielą treści nauczania na 20 działów, z których każdy jest osadzony w konkretnych zapisach podstawy programowej. W opiniowanym materiale zostały także zawarte treści sprzyjające poszerzeniu wiedzy i umiejętności uczniów uzdolnionych przyrodniczo i zainteresowanych tematyką biologiczną. Program zawiera ramowy rozkład materiału, natomiast szczegółowy zakres treści jest określony w rozkładzie treści nauczania dla klas 5–8 stanowiącym do niego załącznik. Program uwzględnia zalecony w podstawie programowej rozkład poszczególnych grup wymagań do realizacji w kolejnych klasach oraz liczbę godzin przewidzianych na tę realizację w Rozporządzeniu MEN w sprawie ramowych planów nauczania z dnia 28 marca 2017 roku. Treści rozłożone są równomiernie z zachowaniem właściwych proporcji wynikających z liczby przewidzianych godzin na ich realizację. Ważną cechą programu jest uwzględnienie wiedzy bazowej uczniów z klas 1–3 szkoły podstawowej i klasy 4 (zajęcia przyrody) oraz odwołanie się Auterek do korelacji międzyprzedmiotowej w klasie 7 i 8. W tych dwóch ostatnich klasach szkoły podstawowej podkreślono korelację z chemią, fizyką i geografią. Podkreślenie w programie roli korelacji międzyprzedmiotowej może stanowić zachętę dla nauczycieli do podejmowania działań w celu współpracy w planowaniu i realizacji zajęć zbliżonych tematycznie.

Cele w programie zostały sformułowane w oparciu o cele kształcenia zawarte w podstawie programowej i podzielone na wiadomości, umiejętności i postawy oczekiwane od

¹ Rozporządzenie z MEN z dnia 14 lutego 2017 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej w tym uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej. (Dz.U.2017.356)

uczniów w wyniku realizacji programu. Ujęcie celów w tych trzech obszarach jest zgodne z koncepcją kompetencji kluczowych, których kształtowanie powinno zachodzić przez całe życie.

Opisane w programie założone osiągnięcia ucznia podkreślają znaczenie samodzielnego realizowania poszczególnych etapów metody naukowej. Uczniowie powinni często odnosić się do sytuacji z życia codziennego i na tej bazie budować nową wiedzę i zdobywać umiejętności. Ważne umiejętności kształtowane poprzez realizację programu to także: selekcja informacji, wykorzystanie wiedzy w praktyce, myślenie przyczynowo – skutkowe. Dzięki realizacji treści programowych uczeń kształtuje także właściwą postawę wobec innych osób oraz wobec środowiska przyrodniczego.

W programie zaleca się, zgodnie z zapisami podstawy programowej, pracę metodą projektu, prowadzenie doświadczeń i obserwacji, prowadzenie zajęć terenowych. Autorki programu podkreślają także znaczenie kształcenia wyrządzającego w nauczaniu biologii. Podkreślana jest rola metod aktywizujących na zajęciach biologii oraz pracy w grupach. Warto podkreślić uwzględnienie w programie pracy domowej uczniów i jej prawidłowego wykorzystania przez nauczyciela w celu kształtowania motywacji uczniów.

Na podkreślenie zasługuje zamieszczenie w programie zestawu środków dydaktycznych, które powinny się znaleźć w dobrze wyposażonej pracowni. Ten materiał może stanowić pomoc w analizie zasobów środków dydaktycznych szkoły pod kątem potrzeb nauczyciela biologii oraz w przygotowaniu zestawu niezbędnych potrzeb w tym zakresie.

Podsumowując, opiniowany program jest opracowany zgodnie z wymogami prawa dotyczącymi konstruowania tego dokumentu. Zawiera on całość podstawy programowej zarówno w zakresie wymogów dotyczących całości podstawy dla szkoły podstawowej, jak i specyficznych wynikających z podstawy biologii. Program umożliwia pracę ze zróżnicowaną grupą uczniów i jest dostosowany do wieku uczniów dla których jest przeznaczony. Skonstruowany jest w jasny przejrzysty sposób a poprzez swoją spiralną strukturę pozwala na utrwalenie wiedzy i umiejętności poprzez powracanie do wybranych treści na poszczególnych poziomach klas.

Urszula Grygier
Doradca metodyczny
Nauczyciel dyplomowany biologii i przyrody, oligofrenopeda-
gog, edukator, trener, coach